

"Vi behöver en öppen och stor dialog om vi ska kunna skapa ett system som gynnar både miljö och produktion"

studerar nu Odling i balans med stöd av EIP Agri andra funktioner hos skyddszonerna. Det är till exempel hur skyddszonen som ofta ändå finns där kan utformas och används för att förbättra situationen för exempelvis pollinatörer, vilt eller till och med öka tillgänglighet för allmänheten.

Idag sätter Jordbruksverkets regler käppar i hjulet för några åtgärder som är bra för biodiversiteten, men som inte godkänns. De finns exempel på de som ställt ut halmbalar till humlorna och sedan vid kontroll fått nedslag då halmbalarna ansetts som upplag och dessa är inte tillåtet att ha på åkermark.

MANÖVERUTRYMME

Jordbruksverket är emellertid delaktiga i projektet, varför det finns förhoppning om att dessa målkonflikter tydligare kommer upp på bordet och kan åtgärdas och att lantbrukarna kan göra rätt både i praktiken och på papperet.

"Vi behöver en öppen och stor dialog om det här om vi ska kunna skapa ett system som godkänns och som gynnar både miljö och produktion", förklarar Helena Elmquist, Odling i balans.

Hon poängterar vikten av att myndigheterna ger lantbrukarna lite större manöverutrymme. Varje lantbrukare är trots allt expert på sin gård och sina omgivningar, och regelverket kräver anpassningar på varje gård för att fungera. Dessutom kräver många funktioner en anpassning av skötselåtgärder för att kunna ge önskad effekt.

GÖRA NÅGOT BRA

Helena pekar även på att skyddszonerna inte prompt måste gynna viltet. Det är tvärtom möjligt att använda dem till att åtla fram och skjuta djur vi inte vill ha i odlingslandskapet. I vissa fall kan det handla om något så enkelt som att a locka skadligt vilt från grödan.

Möjligheten till platsanpassade åtgärder är tillsammans med att bygga på fler funktioner för att främja biodiversitet centrala bitar i projektet.

"Tanken är att lantbrukarna ska kunna göra något bra av sina skyddszoner. Hela konceptet bygger på att vi ska kunna plocka fram olika alternativ så att vi kan utnyttja skyddszoner både längs vatten och längs med fältkanter, så att vi kan förbättra för både miljön och produktionen. Dessa 'sorgkanter', det vill säga osådda obrukade fältkanter, som många känner sig tvingade till gör ju inte så många glada", förklarar Helena.

FÖRSÖK I VÅR

Att projektet skulle få innovationsstöd stod klart i våras och till våren kommer en del olika strategier att prövas på Odling i balans-gårdarna. Detaljerna är ännu inte på plats men en känd åtgärd är att så olika fröblandningar för att se vad som kan gynna pollinatörerna.

Helena berättar att en del av det jobb som redan är gjort visar att avsaknaden av blommande växter gör att det saknas föda för pollinatörerna under en stor del av säsongen och att det behövs olika växter som blommar under olika tid för att gynna pollinatörerna under längre tid. Hon menar också att stripor eller rutor med olika sorters växter är att föredra framför sortblandningar.

"Men vi ser ju redan nu att lantbrukare tänker mer på pollinatörerna och odlar till exempel honungsört och rödväppling. Det är dessutom positivt för både nyttoinsekter och biodlare, det kan även höja skörden", förklarar Helena.

EFA BLEV INTE SOM TÄNK

Hon övertygad om att gruppen kommer få fram fler idéer innan de går loss med det rent praktiska i vår. Hon hoppas även att när erfarenheterna från

"Kunskap från innovationsprojektet om mångfunktionella skyddszoner skulle kunna påverka tillämpningen av CAP-reglerna", menar Helena Elmquist, Odling i Balans.

projektet sammanställs, ska de kunna påverka framtidens CAP-reformer.

"Det har ju visat sig att reglerna för ekologiska fokusarealer inte alls ger den effekt som det var tänkt."

Målet är därför att mejsla fram åtgärder som både har effekt och som kan godkännas.

"Lantbrukarna är intresserade av miljön och vill skydda miljön, men vi måste titta mer på hur det fungerar i praktiken för att göra det intressant för dem", avslutar hon. «

Unikt samarbete

Projektet SamZon är ett unikt samarbete mellan näringsliv, lantbrukare, rådgivare, forskare och miljöorganisationer med målet att få ett effektivt miljömålsarbete med bibehållen hög produktivitet.

En vetenskaplig systematisk utvärdering lägger grunden i projektet och praktiken berättar sedan vad som är möjligt och rimligt. Med i projektet är Pär-Johan Löf (Lantmännen), Katarina Elfström (Yara), Mats Andersson (Svenskt Växtskydd), Helena Aronsson, Sönke Eggers, Jonas Josefsson och Riccardo Bommarco deltar från SLU, Ola Jennersten (WWF), Mattias Hammarstedt (HIR Skåne) Emelie Svensson (VäxtRåd) och Petter Halden (Hushållningssällskapet), Håkan Wahlstedt, Martin Andersson, m fl från Odling i Balans.